

Майдачевська А. В., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Кунєв Ю. Д., д.ю.н., професор

ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯН ЯК ПРАВОВИЙ ЗАСІБ МЕХАНІЗМУ ЗАХИСТУ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ ЛЮДИНИ ТА ГРОМАДЯНИНА

Сучасний стан правового статусу людини в Україні відображає недоліки та дисбаланс у елементах механізму забезпечення прав і свобод особи. Одним із складових даного механізму є механізм захисту прав та інтересів, що створений державою з метою здійснення та відновлення порушених прав особи за допомогою правових засобів захисту. Правові засоби та способи захисту прав та свобод громадян займають значне місце у правовій системі держави, адже є фундаментальним принципом її функціонування як правової держави та визначенням вектору її діяльності. Останніми тенденціями простежується, що держава не лише відстоює законні інтереси громадян, а й залучає їх до активної участі завдяки різним правовим засобам. Одним із таких засобів є інститут звернень громадян. За статтею 40 Конституції України усі мають право направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, що зобов'язані розглянути звернення і дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк [1]. Основним елементом законодавчої бази за допомогою якого громадяни можуть безпосередньо реалізовувати такий правовий засіб захисту як право на звернення є Закон України «Про звернення громадян» від 02.10.1996 р. Закон безпосередньо визначає процедуру подання та розгляду звернень громадян, процедуру оскарження рішень чи бездіяльності органів влади, їх посадових осіб та відповідальність у разі порушення закону. Тобто, Закон в цілому регламентує питання реалізації громадянами передбаченого статтею 40 Конституції України права.

Звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування є важливим механізмом зворотного зв'язку між державою і громадянами та одним із об'єктивних інтегральних індикаторів оцінки рівня сформованості громадянського суспільства, показником зрілості й незворотності демократичних перетворень у державі [3, с. 3]. Тобто за допомогою звернень громадян суб'єкти влади здатні вирішувати не лише особисті питання громадян, а й питання державного чи суспільного життя, які зумовлені їх потребами. Згідно із Законом України «Про звернення громадян», під зверненнями громадян слід розуміти викладені в письмовій або усній формі пропозиції (зауваження), заяви (клопотання) і скарги [2]. Дані звернення є позасудовими засобами, адже здійснюються у

позасудовому порядку, тому є більш застосовуваними, через те, що час вирішення справи є оперативнішим ніж у судовому порядку.

Головна відмінність даних звернень полягає насамперед у меті, якою керуються громадяни при їх подачі. За допомогою пропозицій громадяни прагнуть удосконалення та покращення певних процесів державного управління, тобто вони є певним правовим інструментом реалізації загальних інтересів суспільства. Заяви та скарги безпосередньо сильно відрізняються від пропозицій своєю правовою природою. За допомогою заяв та скарг реалізуються індивідуальні інтереси громадянина. Мета заяв, що подаються громадянами полягає реалізації ним своїх законних прав та інтересів, в той час як головним призначенням скарг є саме відновлення та захист порушених прав та інтересів, що є досить поширеним засобом захисту на сьогоднішній день.

Проте, даний засіб має певні недоліки та проблеми з приводу правового регулювання, що виражаються у низькій мірі відповідальності посадових осіб у сфері забезпечення конституційного права на звернення та потребі встановлення жорсткіших санкцій за порушення реалізації даного права. Також існують проблеми з прозорістю роботи механізму звернень громадян, які можуть бути вирішені завдяки розширенню використання сучасних інформаційних технологій. Також однією з нагальних проблем є необхідність прийняття Адміністративно-процедурного Кодексу України, що зумовлено потребою кодифікації внаслідок відсутності у нових законодавчих актах найважливіших положень, що встановлюють єдині принципи розгляду звернень громадян та відповідні адміністративні процедури, що свідчить про певні суперечності адміністративно-процедурного характеру. А саме: у законах України, що регламентують порядок здійснення права громадян на звернення, відповідних нормативно-правових актах існує неузгодженість у розумінні суб'єктів такого права, адресатів звернень, а також їх видів, з урахуванням чого актуальною є уніфікація та затвердження єдиних переліків обов'язкових адміністративних послуг (з обов'язковим виокремленням звернень громадян) [3, с. 12]. Також необхідно поліпшити роботу з такими видами звернень як пропозиції, що надасть можливість громадянам вирішувати загальносуспільні справи та приймати участь у розробці державної політики.

Отже, резюмуючи вищенаведене можна дійти до висновку, що такий правовий засіб як звернення громадян є засобом як реалізації, так і захисту прав та інтересів громадян. Здатність держави забезпечувати належний захист інтересів громадян безпосередньо залежить від якісного функціонування елементів такого засобу як звернення громадян та ефективного реагування органів влади на їхні звернення. Основними елементами звернення громадян з метою реалізації та захисту своїх прав та інтересів є пропозиції, заяви та скарги, використання яких обумовлені

метою та потребами громадян. Проте даний механізм захисту та реалізації прав має низку недоліків, які потребують виправлення та удосконалення з метою його якісного функціонування та ефективності.

Література

1. Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/254к/96-вр> (дата звернення: 23.04.2020).

2. Про звернення громадян: Закон України від 02 жовт. 1996 р. № 393/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 23.04.2020).

3. Соболь В.А. Звернення громадян як механізм взаємодії держави та суспільства: дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Київ, 2014. 226 с.

УДК 336.73:368.03:347.453 (043.2)

Нестеренко А. С., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Устинова І. П., к.ю.н., доцент

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВИХ КОМПАНІЙ ТА ЛОМБАРДІВ

Ломбарди почали з'являтися у різних країнах світу досить давно, разом з тим на сьогоднішній день вони посіли значне місце серед фінансових установ. Для звичайного населення вони були порятунком від голоду та остаточного розорення. Внаслідок цього з'явилась потреба у врегулювання діяльності ломбардів та фінансових компаній, які на даний час користуються чималим попитом.

Основними чинниками виникнення небанківських фінансових установ є економічні кризи, бідність населення та погіршення життя громадян. На сьогоднішній день, можна сказати, що ломбарди є одними із найсуттєвіших закладів, які задовольняють споживчі фінансові потреби громадян.

Затяжний період у незалежній Україні місце ломбардів не було визначено законодавчо, але після прийняття 2001 року Закону України № 2664-III «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» ломбарди набули статусу фінансової установи.

Правові засади щодо діяльності та надання послуг ломбардами в Україні на даний час регламентуються Господарським і Цивільним кодексами України, законами України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», «Про заставу», «Про захист прав споживачів», Положенням про порядок надання фінансових послуг ломбардами та іншими нормативно-правовими актами.